

Projekt

do Instrukcji dla Wydziału krajowego wydać się mającej przez Sejm krajowy stosownie do postanowienia §. 32. statutu krajowego.

Zakres, działalność i sposób załatwiania czynności Wydziału krajowego.

§. 1.

Zakres działalności Wydziału krajowego określa statut krajowy. Bliższe postanowienia względem czynności, należących do Wydziału krajowego, tudzież względem sposobu ich załatwienia, zawiera niniejsza Instrukcja.

§. 2.

Wydział krajowy staranie mieć będzie o utrzymanie całości kraju, oraz praw i swobód krajowi zapewnionych, i winien czuwać nad tem, aby prawomocne uchwały Sejmu w sposób przez Sejm wskazany wykonane zostały.

Jeżeli uchwała sejmowa dla nieprzewidzianych wypadków w sposób przez Sejm wskazany wykonana być nie może, Wydział krajowy mocen jest, jej wykonanie zastosować do okoliczności, i winien to usprawiedliwić przed najbliższym Sejmem.

W nadzwyczajnych i nagłych zdarzeniach, gdzie Wydział krajowy uważałby zakres swojej działalności za niewystarczający, ma tenże obowiązek uczynić u tronu Najjaśniejszego Pana wnioszek, o zwołanie nadzwyczajnego Sejmu krajowego.

§. 3.

W celu zawiadywania majątkiem, funduszami i zakładami krajowymi, które dotąd zostawały pod zarządem bezpośrednim Rządu lub byłego Wydziału stanowego, a podług statutu krajowego pod zarząd Sejmu krajowego przejść mają, Wydział krajowy urządzi kasę, przyjmie urzędników, zaprowadzi księgi rachunkowe i kasowe, tudzież manipulacje likwidatury i kasy krajowej według osobnej instrukcji kasowej.

Akt oddania majątku, funduszków i zakładów krajowych, powinna poprzedzić dokładna likwidacja kas, i sprawdzenie inwentarzy majątków i ruchomości szczegółowych funduszków i zakładów.

Co do całego tego dzieła sporządzi się dokładny protokół, który najbliższemu Sejmowi przedłożony będzie.

§. 4.

Wydział krajowy w czynnościach odnoszących się do fundacyj, pod pieczęą jego zostających, przy-

2

mując za podstawę dokumenta fundacyjne, ściśle zastosuje się do woli fundatorów.

Zmiany co do sposobu wykonywania fundacyj, jakie się okażą potrzebne z powodów jakowych niedokładności lub z braku dokumentów fundacyjnych, tylko za przyzwoleniem Sejmu przedsięwzięte być mogą.

§. 5.

Wydział krajowy czuwa nad ścisłym zachowaniem przepisów wydanych przez Sejm dla krajowych urzędów i zakładów.

§. 6.

Wydział krajowy ułatwia czynności dawnego Wydziału stanowego w sprawach szlachectwa, o ile dotyczą królestwa Galicyi i Lodomeryi i wielkiego księstwa Krakowskiego. (Uchwała Sejmu z dnia 23. Kwietnia 1861. r., zatwierdzona najwyższym postanowieniem z dnia 8. Sierpnia 1861. r.)

§. 7.

Wydział krajowy przedkłada Sejmowi budżet, oraz składa Sejmowi rachunki z przychodów krajowych pochodzących:

- a) z zarządu majątku do kraju należącego, z podatku na cele krajowe i z użycia kredytu krajowego, jako też
- b) z wydatków krajowych zwyczajnych i nadzwyczajnych. (St. kr. §. 18. I. 4. „a i b“.)

§. 8.

Każdoroczny budżet stanowi dla siebie całość odrębną; zatem ani dochody ani rozchody z jednego roku nie mogą być przeznaczone na rok drugi.

Budżet roku bieżącego nie może być obciążany nieobjętymi tymże budżetem wydatkami z lat ubiegłych. Gdy jednak ukończenie spraw przeprowadzonych w ostatnich tygodniach roku administracyjnego, wymaga asygnacyi na budżet tego samego roku, przeto Wydział krajowy jest uprawniony, do wydawania asygnacyj na rachunek budżetu z ubiegłego roku administracyjnego jeszcze przez dwa miesiące po upływie tegoż roku, t. j. do końca Lutego każdego roku. Po upływie tego terminu już żadna asygnacya na rachunek budżetu ubiegłego wydana nie będzie. Asygnacje takie realizuje kasa krajowa aż do końca Marca.

§. 9.

Wydział krajowy nie jest mocen, funduszków krajowych w jakikolwiekby sposób stale obciążać, ani też na wydatki budżetem nie objęte zezwalać; wszakże rozporządza według własnych uchwał kwotami na pewne cele budżetem przeznaczonemi i przez Sejm uchwalonemi.

W nieprzewidzianych wypadkach może Wydział krajowy rozrządzać z dochodu krajowego kwotą nieprzekraczającą rocznie sumy 30.000 złr. w. a. Każdy z tej sumy zrobiony wydatek, winien jest usprawiedliwić przed najbliższym Sejmem.

§. 10.

Sumy na pewną rubrykę (tytuł) budżetem przyznane, nie mogą być użyte na wydatki innej rubryki.

Jeżeli na jaką rubrykę przyznany kredyt dla nadzwyczajnych przyczyn nie wystarczył, poczyni Wydział stosowne kroki ku uzupełnieniu kredytu i usprawiedliwi konieczną tego potrzebę przed najbliższym Sejmem; jeżeli przyznany kredyt nie został wyczerpany, wtedy pozostanie oszczędzenie.

Jeżeli rzeczywista ogólna suma na pokrycie wydatków przeznaczona, przewyższyła rzeczywistą ogólną sumę potrzeb, wynika ztąd czyste oszczędzenie budżetowe. Czystymi oszczędzeniami budżetowymi rozrządza Sejm krajowy.

Jeżeli zaś rzeczywista ogólna suma na pokrycie wydatków przeznaczona, nie dosięgła rzeczywistej ogólnej sumy potrzeb, natenczas wynika deficyt. Na pokrycie wykazanego deficytu zażąda Wydział od Sejmu potrzebnych środków.

§. 11.

Wydział krajowy obowiązany jest rozrządzać na chwilowo niepotrzebną gotowiznę, lokować na prowizję w instytucjach publicznych przy zastrzeżeniu zwrotu w krótkich terminach, nie może zaś przedsięwziąć stałej lokacji rozrządzałej gotowizny, bez otrzymanego na to zezwolenia Sejmu.

Gotowiznę własności fundacyjnej, przeznaczoną na korzystną stałą lokację, jeżeli dokumenta fundacyjne szczegółowej lokacji nie wskazują, lokować należy w listach zastawnych gal. stan. Towarzystwa kredytowego.

§. 12.

Na corocznie złożone i przez Sejm krajowy sprawdzone rachunki otrzymuje Wydział krajowy absolutorya, o czem zawiadamia dekretemi członków Wydziału krajowego.

§. 13.

W razach opróżnionych miejsc fundacyjnych lub stypendyjnych, do których obsadzenia przysłużył krajowi lub przysłużyło byłym Stanom prawo proponowania kandydatów, przedstawi Wydział krajowy z pomiędzy ubiegających się o udzielenie opróżnionego miejsca, na każde do obsadzenia przypadające miejsce, trzech kandydatów tej Władzy lub tej osobie, której z mocy dokumentu fundacyjnego lub stypendyjnego przysłuży prawo nominacji.

(§. 27. St. kr.), aspirantom zaś w propozycyi nieuwzględnionym podania ich zwróci.

§. 14.

Wydział krajowy odpowiedzialnym jest przed Sejmem za wszystkie poruczone mu urzędowe czynności.

§. 15.

Przeznaczone pod obrady zgromadzenia sejmowego uchwały Wydziału krajowego, wprowadza na posiedzenie sejmowe członek Wydziału krajowego przewodniczący departamentowi, w którym przedmiot obróbiony został, odczytaniem wraz z motywami uchwały Wydziału; tenże członek w każdym stanie sprawy może zabierać głos i dawać objaśnienie dla popierania wprowadzonej uchwały Wydziału. Jeżeli przy wniesionym na posiedzenie Wydziału krajowego wniosku, referent departamentu przy głosowaniu pozostał w mniejszości, i swoje *voluntatem separatam* założył, natomiast Wydział krajowy może zamianować do wprowadzenia i obrony rzeczy w Sejmie, jednego z pomiędzy członków Wydziału, którzy do większości należeli.

Tak sprawozdawca jako też każdy członek Wydziału krajowego, który do mniejszości należał i swoje *voluntatem separatam* zastrzegł, może w czasie dyskusyi przytoczyć swoje zdanie i jego powody.

§. 16.

Z zamknięciem każdej sesyi, dyrektor kancelaryi Wydziału krajowego odbierze od sekretarzy sejmowych protokoły posiedzeń sejmowych i wszystkie inne sejmowe akta, według prowadzonego u łaski Marszałka protokołu podawczego, i podaje przez protokół podawczy jako jedną całość Wydziałowi krajowemu do dalszego urzędowego użytku.

§. 17.

Rozprawy Sejmu krajowego podaje Wydział krajowy przez Namiestnika do najwyższej wiadomości przy załączeniu protokołów posiedzeń; uchwały zaś i propozycje wymagające najwyższej sankcyi, tą samą drogą według pojedynczych przedmiotów oddzielnie przedkłada.

§. 18.

Na pokrycie pomniejszych wydatków na potrzeby Sejmu i Wydziału krajowego, zaopatruje Wydział krajowy funduszami potrzebnymi podręczną kasę, powierzoną dyrektorowi kancelaryi, który takie wydatki załatwia i zdaje rachunki. (§. 66.)

§. 19.

Wydział krajowy wydaje dla urzędów i zakładów krajowych instrukcje na podstawie zarzysu przez Sejm krajowy uchwalonego.

Wydziałowi krajowemu podlegają urzędnicy i słuźy pobierający swoją płacę z majątku krajowego, lub też z funduszków pod zarządem reprezentacyi krajowej zostających, i może on wydawać instrukcye także tym urzędnikom rządowym i gminnym, którzy polecane sobie mają załatwienie spraw krajowych, a to względnie pierwszych za porozumieniem się z dotyczącymi władzami rządowymi.

§. 20.

Załatwianie wszystkich czynności Wydziału krajowego odbywa się w sześciu departamentach.

§. 21.

Dla załatwienia swoich czynności, Wydział krajowy przydzielonych ma sobie urzędników i słuźbę według systemizowanego etatu osób i płac, jako to:

- a) urzędników koncepcyjnych, mianowicie: radców, sekretarzy, konceptistów, praktykantów;
- b) dyrektora kancelaryi;
- c) urzędników oddziałów pomocniczych, mianowicie:
  1. oddziału maupulacyjnego, t. j. protokołu podawczego, archiwum i expedytury;
  2. oddziału buchalterycznego;
  3. oddziału kasowego;
  4. oddziału budowniczego, nakoniec
- d) odpowiednią liczbę słuź.

Oprócz urzędników Wydział krajowy mieć może także aplikantów bezpłatnych.

Cztery wspomniane oddziały pomocnicze, chociaź odosobnione i przeznaczone do oddzielnych czynności, składać będą rzeczywiście tylko jedną kancelaryę pod nazwiskiem „Kancelarya Wydziału krajowego“.

§. 22.

Marszałek krajowy, jako przewodniczący Wydziałowi krajowemu, czuwa nad biegiem czynności ogólnych Wydziału; ma dozór nad wewnętrznym porządkiem; dzieli przedmioty do załatwienia na departamenta; przeznacza z grona wybranych członków Wydziału naczelników pojedynczych departamentów, i dodaje im do pomocy urzędników w miarę potrzeby; przeznacza jednego urzędnika do prowadzenia protokołu obrad Wydziału krajowego; za porozumieniem się z naczelnikiem departamentu porucza urzędnikom wypracowanie szczegółowych przedmiotów; według potrzeby używa jednego lub więcej urzędników do zatrudnień w własnem biurze i przydziela aplikantów do departamentów lub do oddziałów pomocniczych.

Marszałek krajowy.

Członkowie Wydziału krajowego.

Marszałek otwiera i zamyka posiedzenia Wydziału krajowego, przewodniczy na posiedzeniach, ujmuje wnioski w należyłą formę i poddaje je pod głosowanie; sprawdza zapadłe uchwały, i podpisuje wraz z naczelnikiem właściwego departamentu wszelkie expedyce, wyjąwszy indorsaty do stron wystosowane, które mogą być przez dyrektora kancelaryi podpisywane.

§ 23.

Członkowie Wydziału krajowego mają gorliwie pełnić swoje obowiązki w kierunku przez Sejm krajowy wytkniętym; wszyscy, równie jak i ich zastępcy, gdy są w urzędowaniu, mają równe prawa i obowiązki.

Każdy członek Wydziału, przewodniczący departamentowi, ma poruczony sobie bezpośredni nadzór nad przydzielonymi do departamentu urzędnikami konceptowymi i aplikantami, rozdziela pomiędzy nich przeznaczone do departamentu prace, i wskazuje sposób ich załatwienia.

§ 24.

Członek Wydziału krajowego przestaje pobierać płacę, jeżeli dłużej niż jeden miesiąc nie pełni swego urzędowania, wyjąwszy z powodu choroby lub powołania do innej służby przez Sejm lub Wydział krajowy.

§ 25.

Marszałek krajowy obowiązany jest powołać zastępcę do urzędowania w wypadkach §. 13. statutu krajowego przewidzianych, jako też w wypadkach:

- a) jeżeli który z członków Wydziału przeszkodzonym jest w urzędowaniu nad jeden miesiąc;
- b) jeżeliby nawet przy krótszem podobnem przeszkodzeniu, dla braku wymaganej obecności czterech członków (§. 42. st. kraj.), lub też dla zachodzących §. 42. niniejszej instrukcyi przewidzianych okoliczności, ani narady nad ważnymi przedmiotami odbywane, ani uchwały w Wydziale powzięte być nie mogły.

Powołany zastępca urządzuje tak długo, dopóki członek Wydziału, na którego miejsce powołany został, urzędowania nie obejmie.

§ 26.

Zastępca członka Wydziału krajowego pobiera płacę równą płacy członka Wydziału, a to od dnia wstąpienia do Wydziału krajowego, za cały czas zastępstwa, i ma prawo do wynagrodzenia dyjet za czas po dróży i kosztów podróży od miejsca swego zamieszkania do Lwowa i na powrót, stosownie do postanowienia §. 27.

§ 27.

Marszałek krajowy, członkowie Wydziału krajowego, oraz ich zastępcy, oddalający się w celu

swego urzędowania z polecenia Wydziału krajowego za obręb miasta Lwowa, pobierają zwykle sejmowym posłom wyznaczone dyjety za cały czas oddalenia.

W razie pobytu po za obrębem granic kraju koronnego Galicyi i Lodomeryi, oraz wielkiego księstwa Krakowskiego, dyjety liczone będą w podwójnej ich wysokości.

Zwrot kosztów podróży rachowany będzie po jednemu Złr. na milę ze Lwowa do miejsca dokąd wysłany się udaje, i tyleż z powrotem. W podróży najmniej 10 mil na dzień odprawiać, a odstąpienie od tej reguły usprawiedliwić należy. Do miejsc żelazną koleją połączonych, jako zwrot kosztów podróży, którą bez zatrzymania się aż do przeznaczonego miejsca odbyć należy, liczyć się będzie według taryfy kolei żelaznej taxa klasy 1szej, oraz taxa opłaconego pakunku do 60 funtów. Na żądanie może Wydział krajowy asygnować stosowną zaliczkę.

Najdalej w 14 dni po powrocie złożyć należy rachunek dyjet i kosztów podróży Wydziałowi krajowemu, który po zlikwidowaniu nakaze wypłatę przypadającej należności.

§. 28.

Urlopy członkom Wydziału i ich zastępcom udziela do ośmiu dni Marszałek krajowy, dłuższe Wydział krajowy, a podczas posiedzeń sejmowych Sejm.

§. 29.

Wydział krajowy załatwia sprawy :

1. kolegialnie, albo na posiedzeniach, albo obiegowo (circulando);
2. potocznie (currerter).

§. 30.

Posiedzenia zwyczajne odbywać się będą przynajmniej raz na tydzień we dnie przez Wydział krajowy oznaczone.

W razie potrzeby, jako też na żądanie trzech członków Wydziału, winien Marszałek zarządzić posiedzenie nadzwyczajne, i wezwać na nie tak jak na zwyczajne posiedzenia, wszystkich członków i zastępców urzędujących.

Posiedzenia Wydziału krajowego nie są publiczne.

Tylko Marszałek (§. 31.), członkowie Wydziału i ich do urzędowania powołani zastępcy mają głos stanowczy; ci też tylko i urzędnik pióro trzymający zgromadzają się na posiedzenia.

Inne do grona Wydziału krajowego nie należące osoby mogą być przez Marszałka, lub

Posiedzenie Wydziału krajowego.

przez Wydział krajowy dla udzielenia wiadomości i objaśnienia na posiedzenia Wydziału krajowego wezwane.

Rzecz wprowadza na posiedzenie członek Wydziału przewodniczący departamentowi, do którego ona należy; jego obowiązkiem jest, dokładnie wyłuszczyć przedmiot który wnosi, co do okoliczności stanowczych, i powody zdania swego wyłożyć, a w razach ważniejszych na piśmie przedstawić.

Marszałek kieruje obradami, a wysłuchawszy referenta, otwiera dyskusję, i daje głosy w porządku, w jakim członkowie głosu zażądają.

Każdy z członków Wydziału może za danym sobie od Marszałka głosem czynić uwagi i stawiać wnioski i poprawki.

Gdy już żaden z członków nie będzie miał do przedstawienia uwag, lub Wydział uchwali zamknięcie dyskusji, wtedy Marszałek po wysłuchaniu zapisanych głosów i sprawozdawcy, któremu ostatni głos należy, zamyka dyskusję i rzecz przedstawia do głosowania w ten sposób, iż najpierw poprawki i wnioski najwięcej od wniosku sprawozdawcy oddalone, pod głosowanie poddaje.

Jeżeli wniosek składa się z kilku ustępów, wtedy Marszałek może go poddać pod głosowanie ustępami; za uchwałą zaś Wydziału uczynić to jest obowiązany.

Członkowie Wydziału na posiedzeniach miejsce zabierają i głosują według starszeństwa wieku.

§. 31.

Uchwała zapada według wniosku, za którym oświadczyła się bezwzględna większość głosujących członków Wydziału. Marszałek nie głosuje, jednak przy równopodzielonych zdaniach ma on głos rozstrzygający, i wtedy zdanie do którego się skłania, staje się uchwałą.

Żaden z obecnych członków Wydziału nie może się uchylać od głosowania, wyjąwszy w przypadkach instrukcją przewidzianych. (§. 42.)

Powzięta nad pewnym ustępem wniosku uchwała, staje się podstawą dalszego nad tymże wnioskiem głosowania dla tych także głosujących, którzy do niej nie przystąpili.

§. 32.

Po zapadłej uchwale nie można wotum swego cofnąć. Na żądanie przynajmniej trzech członków Wydziału, winien Marszałek przedmiot uchwalony jeszcze raz poddać pod obrady.

§. 33.

Każdy członek Wydziału jest jako referent za dokładne wyjaśnienie rzeczy i powodów swego

zdania odpowiedzialnym, niemniej za skutki błędu, w jaki Wydział krajowy wprowadził.

§. 34.

Przy każdym posiedzeniu prowadzony będzie protokół obrad, zawierający w sobie spis osób obecnych i numera podań przez pojedynczych referentów do narady przedstawionych, dalej spis czynionych wniosków, głosowania i powziętych uchwał, a przy ważnych przedmiotach spisać należy krótki wyciąg dyskusyi.

Jeżeli uchwała przeciw zdaniu referenta zapadła, lub jeżeli który z głosujących zażąda aby jego odrębne zdanie zapisane zostało, wtedy okoliczność ta w protokóle zanotowaną będzie. Protokół odbytego posiedzenia podpisze Marszałek i urzędnik pióro prowadzący.

Wyciągi z protokółów posiedzeń, z wyjątkiem części tyczącej się spraw osobistych, podane będą do powszechnej wiadomości (§. 70.). — Wydział krajowy wstrzymać może ogłoszenie, jeżeli to w interesie kraju za potrzebne uzna, lub jeżeli bieg sprawy ostatecznie załatwiony nie został.

Protokoły posiedzeń jako też załączniki mogą być odczytywane przez posłów sejmowych.

Wnioski przygotowane do Sejmu może Wydział krajowy przysyłać pośtom sejmowym.

§. 35.

Przeciw wnioskowi referenta zapadłe uchwały (contra-vota) wypracuje na referacie wraz z powodami urzędnik na posiedzeniu pióro trzymający i wymieni członków Wydziału, którzy za, a którzy przeciw zdaniu referenta głosowali; wszakże tym sposobem zapadłe uchwały, przejrzone przez pierwszego przeciwko zdaniu referenta oświadczającego się członka Wydziału, podpisem tegoż i Marszałka krajowego stwierdzone będą. Odmienne zdania pojedynczych głosujących, tylko na ich wyraźne żądanie z wyszczególnieniem w krótkości powodów na referacie zapisywane będą.

Jeżeli głosujący którzy się zdaniem różnili oświadczyli, iż zdania swe chcą własnoręcznie napisać, natenczas im w tym celu referat z exhibittem, alegatami i aktami poprzedniczymi udzielony będzie.

§. 36.

Marszałek może wypracowany wniosek udzielić obiegowo (circulando, okólnikiem) członkom Wydziału dla głębszego zbadania rzeczy, i odroczyć wprowadzenie sprawy na następne posiedzenie.

§. 37.

Wnioski do ustaw i ogólnych przepisów,

Koreferaty.

winne być wszystkim członkom Wydziału przed wprowadzeniem na posiedzenie do zbadania udziałane.

§. 38.

Marszałek ma prawo w poszczególnych wypadkach przeznaczyć koreferenta.

Jeżeli przedmiot odnosi się także do spraw przydzielonych innemu departamentowi, natenczas naczelnik departamentu któremu przedmiot ten przypadł do załatwienia, wezwie do koreferatu naczelnika departamentu z którym styczność przedmiotu zachodzi.

W rzeczach koreferatu, referent udziela wypracowany wniosek koreferentowi, który albo się nań zgodzi, albo też oddzielny wniosek wypracuje, poczem dopiero referent w przytomności koreferenta rzecz wprowadza na posiedzenie.

§. 39.

W rzeczach wymagających nagłego załatwienia, Marszałek zarządzić może głosowanie obiegowe, a w takim razie członkowie Wydziału głosy swoje na referacie zapiszą.

§. 40.

Marszałek krajowy za porozumieniem się z Wydziałem krajowym postanowi, które załatwienia spraw wypływające z powziętych już uchwał Wydziału krajowego, a dotyczące się tylko wyjaśnień, przesyłek aktów lub odpisów, jako też innych podrzędnych czynności, i nie zawierające w sobie żadnej decyzji co do istoty przedmiotu, mogą odbywać się potocznie (currenter), wszakże pod odpowiedzialnością własną Marszałka i referenta.

§. 41.

Przedmioty tak obiegowo jako też potocznie załatwione, na najbliższym posiedzeniu ustnie przez referenta podane będą do wiadomości Wydziału, i okoliczność ta do protokołu posiedzeń zaciągnięta zostanie (§. 34.).

§. 42.

Ani Marszałek krajowy, ani też członek Wydziału, nie może brać udziału w czynnościach i sam się wyłączać powinien we wszystkich wypadkach, kiedy przychodzą do załatwienia sprawy prywatne, które się tyczą jego własnej osoby, jego żony, krewnych i powinowatych włącznie do czwartego stopnia według rachuby prawa cywilnego austriackiego, przybranych rodziców, dzieci lub pupilów, dłużników i wierzycieli, jako też takie sprawy prywatne, gdzieby jako pełnomocnik występował.

W takich przypadkach Marszałek zdaje przewodnictwo swojemu zastępcy (§. 11. stat. kraj.),

Obiegowe załatwienie spraw.

Potoczne załatwienie spraw.

Wyłączanie się od załatwienia spraw.

członkowie Wydziału zaś zdają załatwienie sprawy Marszałkowi krajowemu, który poruczy je innemu członkowi Wydziału.

§. 43.

W ogóle każdy exhibit do załatwienia członkowi Wydziału poruczony, będzie mieć referat dokładnie wypracowany.

Wypracowaniem załatwienia zajmie się w departamencie albo przewodniczący temuż członek Wydziału sam, albo poleci takowe urzędnikowi conceptowemu swego departamentu.

Exhibita oznaczyć należy na lewej przedziałce w górze referatu, o ile się tyczą przedmiotów przeznaczonych do narady, słowami „na radzie dnia (datum)“, exhibita zaś obiegowo załatwiać się mające, słowem „obiegowo“ oraz na prawej przedziałce referatu, liczbą bieżącą exhibitu i datą, kiedy do protokołu podawczego wniesiony został. Na prawej przedziałce referatu streścić należy w krótkości przedmiot exhibitu (ekstrakt).

Referent treścią podania dokładnie przejąć się powinien, na akta poprzednicze, na prawa i postanowienia, które się zastosować dadzą, względnie mieć należyty będzie, i rzecz poniżej ekstraktu wyłoży i zdanie swoje na lewej przedziałce napisać.

W skreślonej treści rzeczy należy żądanie strony lub wdającej się władzy, powody na których to żądanie oparte, okoliczności stanowe za rzeczą lub przeciw niej mówiące, uchwały które dawniej zapadły, jasno, zwięźle, bez niepotrzebnej rozwlekłości, a jednak tak obszernie wyłuszczyć, ażeby żadna stanowcza okoliczność pominięta nie była, poczem referent skreśli swój wniosek z powodami.

Jeżeli rzecz jest prosta, już z treści zrozumiała, zasięgnięcie opinii którego z oddziałów pomocniczych nie potrzebne, a zastosowanie właściwego prawa lub postanowienia żadnej wątpliwości nie podlega, natenczas referent bez bliższego wykładu concept załatwienia ułoży; jeżeli zaś do załatwienia rzeczy i aktów, lub zastosowania praw i rozporządzeń uwagi będą potrzebne, takowe na prawej przedziałce referatu pod ekstraktem domieszczone być mają, poczem dopiero do wypracowania conceptu expedycji przystąpić należy.

Załatwienie exhibitów któreby w archiwum pozostawać miały, może być spisane na samychże exhibitach.

§. 44.

Jeżeli przedmiot exhibitu odnosi się do czynności poruczonych oddziałom pomocniczym, referat

wraz z exhibitem, alegatami i aktami poprzedniczymi, w osobny arkusz włożony, odsyła się z książką w tym celu utrzymywaną do właściwego oddziału z odpowiednim wezwaniem.

Po zwróceniu exhibitu przez oddział pomocniczy, referent przy exhibitach potocznych, jeżeli zgadza się z sprawozdaniem oddziału pomocniczego, wypracuje koncept załatwienia i dalej podług §. 46. postąpi; jeżeli zaś ze zdaniem oddziału pomocniczego się nie zgadza, zarówno jak przy wszystkich na posiedzenia rady przeznaczonych exhibitach, swoje zdanie pod sprawozdaniem oddziału pomocniczego napisze i na radę wniesie.

§. 45.

Na posiedzeniu członek Wydziału wnosi przedmiot, wykładając stan rzeczy ustnie lub na piśmie, poczem odczyta zdanie oddziałów pomocniczych, i zakończy dokładnie wyrażonym wnioskiem do uchwały.

§. 46.

Przewodniczący departamentowi członek Wydziału krajowego odpowiada za zgodność ekspedycyi z uchwałą i właściwą jej formę; ma przeto przejrzeć koncept ekspedycyi przez urzędnika konceptowego swego departamentu wypracowany, uchybienia w wyrazach lub w texcie poprawić, i takowy podpisać nawet w takim razie, jeżeli uchwała przeciw jego wnioskowi zapadła; poczem koncept wraz z dotyczącymi aktami poprzedniczymi przedłoży Marszałkowi do rewizyi i aprobaty.

§. 47.

Marszałek rozbiera koncept ekspedycyi, żąda w razie wątpliwym wyjaśnienia od członków Wydziału, poprawia uchybienia w stylizacyi i udziela wtedy tylko swego „expediatur“, gdy wszystko znalazł w porządku; poczem exhibit i referat z alegatami i poprzedniczymi aktami idzie na ręce dyrektora kancelaryi do ekspedytury.

§. 48.

Jeżeli Marszałek znajduje koncept ekspedycyi niezgodnym z uchwałą, regulaminem lub instrukcją, a referent na przerobienie lub poprawkę przez Marszałka proponowaną nie zgadza się, natenczas odsyła Marszałek rzecz do decyzji Wydziału krajowego.

Równie może Marszałek exhibit który jako potoczny uważa, do wniesienia na radę przeznaczyć.

§. 49.

Co do formy posiedzeń, powzięcia uchwał i załatwiania przedmiotów odnoszących się do czynności Wydziałowi krajowemu jako komisji nad-

Sprawy tyczące się gal. stan. Towarzystwa kredytowego.

zorczej gal. stan. Towarzystwa kredytowego przekazanych, Wydział krajowy zastosuje się do regulaminu i instrukcyi dla tejże komisji przepisanych.

§. 50.

Wydział krajowy znosi się z władzami jemu nie podrzędnymi przez odezwy, używając intytulacyi „Światne“; w pisemnych poleceniach do oddziałów pomocniczych używa formy rozporządzeń.

Od stron i podwładnych mu władz z którymi przez dekreta koresponduje, otrzymuje Wydział prośby i relacye.

§. 51.

Używana przez Wydział krajowy pieczęć mieć będzie w tarczy herb Galicyi i w koło tegoż napis: „Wydział krajowy królestwa Galicyi i Lodomeryi, wraz z wielkiem księstwem Krakowskim“.

§. 52.

Exhibita i referaty zawierające w sobie wyrachowania jakiegokolwiek rodzaju, referent udzieli buchhalterowi przed zreferowaniem do zdania sprawy, a po zreferowaniu do sprawdzenia rachunku.

Wszelkie polecenia do kas będą udzielane do widzenia buchalterowi, celem zanotowania lub zaciągnięcia takowych w przeznaczonej księdze.

§. 53.

W celu przyjmowania poborów lub uiszczenia wydatków, wydawane do kasy krajowej polecenia czyli asygnacye zawierać mają:

- a) liczbę bieżącą dziennika podawczego;
- b) polecenie do kasy krajowej;
- c) dokładne oznaczenie przedmiotu i osoby, która ma coś wypłacić lub odebrać;
- d) ilość gotówki lub wartość pieniężną wyrażoną cyframi i słowami;
- e) tytuł należytości;
- f) warunki, pod jakimi uiszczenie skutecznić należy, i czas tego uiszczenia, z oznaczeniem następstw w razie niedotrzymania terminu;
- g) orzeczenie, czy wypłatę skutecznić należy jednorazowo, czyli też peryodycznie, i w jakich terminach lub ratach;
- h) oznaczenie funduszu lub gałęzi gospodarstwa którego sprawa dotyczy, a jeżeliby skuteczniczenie za pośrednictwem innej kasy przeprowadzone być miało, wymienienie tej kasy;
- i) oznaczenie rubryki wpisu z wyszczególnieniem, czy rzecz dotyczy obrotu lat ubiegłych, czy też bieżącego roku, nakoniec
- k) zadekretowanie Wydziału i dzień wydania asygnacyi (datum).

Korespondencye.

Pieczęć.

Kasa i Buchhalteryja krajowa.

Każda asygnacya do kasy wydana, tudzież wszystkie rozporządzenia Wydziału krajowego, dotyczące się jakiegobądź do ksiąg kasy krajowej uskutecznić się mającego wpisu, podpisane będą przez Marszałka lub jego zastępcę, przez referenta i przez buchhaltera.

§. 54.

Wszelkie pobory i wydatki kasy krajowej, jako też wpisy do ksiąg kasowych, uskutecznia kasa tylko za bezpośredniem rozporządzeniem Wydziału krajowego.

§. 55.

Kasa i buchhalteryja krajowa zostają ciągle pod szczególnym nadzorem członka Wydziału przez Marszałka wyznaczonego.

§. 56.

Członek Wydziału, któremu Marszałek powierzył nadzór kasy i buchhalteryi, lub jakie oddzielne zatrudnienie przy rewizyi kasy, przy losowaniu i t. d., winien zająć się pilnie i punktualnie tem zatrudnieniem, zachowując się ściśle podług prawideł instrukcyą przepisanych.

§. 57.

Członek Wydziału nadzór kasy utrzymujący będzie miał sobie oddany klucz jeden od skrzyń pod potrójnym kluczem zostających, które inaczej ani otwierane ani zamykane być nie mogą, jak w obec tych urzędników, którym klucze są powierzone. Może on ilekroć chce być obecnym przy codziennem obrachowaniu i sprawdzeniu, czyli przychód i wydatek należycie został w dzienniku kasowym zapisany, i czyli gotowizna kasy porządnie jest przechowana: obowiązany zaś jest, ostatniego dnia w tygodniu tej czynności kasowych urzędników być przytomnym. Ma on jak najczęściej różnemi czasy znajdować się w kasie, na postępowanie urzędników z interesentami uważać, w księgi ile mu się stosownem zdawać będzie wglądać, względem wszystkiego o czém dowiedzieć się chce, wyjaśnienia żądać, i w ogólności nieprzerwaną utrzymywać wiadomość o regularnem sprawowaniu kasy. Równie ma prawo buchhalter, ile razy uzna za potrzebne, w księgi kasowe wglądać i z nich wypisy robić. Naostatek Marszałek i członkowie Wydziału mają wolny wstęp do kasy, winni na urzędników bacznie mieć oko, mogą w księgi wglądać, wyjaśnienia wymagać a nawet zarządzić, aby kasę natychmiast obrachowano.

§. 58.

Najmniej raz w każdym kwartale przedsięweźmie Wydział krajowy rewizyę (skontrowanie) kasy krajowej.

W innym także czasie za uznania tego potrzebą, albo gdy oddalenie na zawsze lub do czasu którego z wyższych urzędników kasy będzie do tego powodem, może być kasa rewidowana. Komisję rewidującą stanowi zwyczajnie, oprócz członka Wydziału który nadzór kasy na sobie powierzony, dodany mu drugi członek Wydziału i jeden urzędnik buchhalteryi. Polecenie rewizyi wydaje Marszałek krajowy albo z własnego popędu, albo na żądanie chociażby jednego członka Wydziału. Sposób odbywania rewizyi objęty jest osobną dokładną instrukcyą.

W protokóle tej czynności wytknąć należy wszystkie postrzeżone niedokładności, albo też zapisać, że wszystko podług przepisów i w porządku się znajduje. Protokół ten podpiszą wszyscy przy rewizyi urzędujący, i Wydziałowi krajowemu przedłożą, a ten zajmie się roztrząsaniem sprawozdania i wyda stosowne polecenia.

§. 59.

Rachunkowością funduszów pod zarządem Wydziału krajowego zostających, trudni się oddział buchhalteryczny.

§. 60.

Po upływie każdego roku, rachunki kasy krajowej jako też kas, jakieby dla szczegółowych funduszów lub zakładów pod zarządem Wydziału krajowego zostających istniały, oddane będą buchhalteryi w terminie osobną instrukcyą oznaczonym do ścisłego zbadania i sprawdzenia.

W razie, gdy rachunki są bez żadnej chyby, uczyni buchhalteryja do Wydziału krajowego wniosek na udzielenie odprawy (absolutoryum). W razie zaś dostrzeżonych uchybień, wytknie takowe buchhalteryja, a Wydział krajowy zażąda od składających rachunki potrzebnych wyjaśnień lub sprostowań. Po zupełnem wyjaśnieniu wytkniętych uchybień, nastąpi ostateczne załatwienie rachunków, odprawą przez Wydział krajowy wydaną, którą to odprawą składający rachunki od odpowiedzialności za czas dotyczący uwolnieni zostają.

§. 61.

Buchhalter prowadzi księgę główną, która będzie podstawą rocznych rachunków, i która nie tylko bilans majątku każdego funduszu okazuje, ale jest także obrazem wszelkich operacyj.

Cenzurowanie rachunków jest także rzeczą buchhaltera.

Zadaniem cenzurowania jest sprawdzenie, czy składający rachunki powierzonymi sobie wartościami rzetelnie zarządzał. Służyć będą ku temu pierwsze wpisy i dokumenta, które jako alegata dołączono.

§. 62.

W ogóle kasa i buchhalteryja krajowa nie korespondują ani ze stronami, ani z władzami.

Wszelkie podania bezpośrednio do nich nadchodzące, odsyłają do protokołu podawczego Wydziału krajowego. Od tego pravidła wyjątek tylko w wypadkach szczegółowemi instrukcyami przewidzianych zrobiony być może.

§. 63.

Wydział krajowy na posiedzeniu zebrany, obsadza urzędy i mianuje urzędników i sługi, którzy dla niego lub dla pojedynczych gałęzi administracyi przez Sejm na etacie zanieszczeni zostali, tudzież przyjmuje bezpłatnych aplikantów.

Obsadzenie posad może Wydział krajowy na mocy powziętej uchwały wstrzymać, jeżeli je uzna niepotrzebnem.

W nagłych czynnościach będzie mógł powiększyć liczbę pracujących sił przybraniem tymczasowych urzędników lub pisarzy dziennych, za stosownem wynagrodzeniem.

§. 64.

Przepisy względem powołania urzędników i sług krajowych na przeznaczone im posady, względem ich obowiązków służbowych, ich poborów i przysługujących im praw, oraz warunkowo otwartych dla nich widoków, względem skutków w razie przeciwnego przyjętym obowiązkom ich zachowania się w służbie, względem postępowania przeciw w tej mierze wykraczającym, uakoniec względem rozwiązania węzła służbowego, są przedmiotem osobnej ustawy.

§. 65.

Dyrektor kancelaryi jest bezpośrednim przełożonym oddziału manipulacyjnego, trudni się wewnętrznem urządzeniem, i czuwa nad przepisaniem porządkiem kancelaryi Wydziału krajowego.

§. 66.

Dyrektor kancelaryi poruczony sobie ma nadzór nad lokalnościami, sprzętami i książkami Sejmu i Wydziału krajowego; on utrzymuje inwentarze tych przedmiotów; zarządza materiałami, rekwizytami i drukami kancelaryjnymi, oraz wydatkami na pomniejsze administracyjne potrzeby Sejmu, i Wydziału krajowego; zdaje rachunki tak z zasobów jego nadzorowi powierzonych, jako też z zaliczek otrzymanych w celu pokrycia pomniejszych wydatków.

Na usprawiedliwione rachunki otrzymuje on corocznie absolutoryum z Wydziału krajowego.

§. 67.

Wydział krajowy od czasu do czasu rozpo-

Urzednicy, aplikanci i sludy krajowi.

Dyrektor kancelaryi.

rządzi, jakie wydatki Dyrektor kancelaryi bez dalszego odwołania się, jakie tylko za zgodą członka Wydziału zajmującego się sprawami wewnętrznego administracyi, jakie nakoniec za przyzwoleniem Wydziału krajowego załatwiać mocen będzie.

§. 68.

Kontrola nad kasą podręczną i nad wszelkimi zapasami pod zawiadywaniem dyrektora kancelaryi zostającymi, należy do naczelnika departamentu spraw wewnętrznego administracyi.

Rewizye zwyczajne i nadzwyczajne zarządza Wydział krajowy lub Marszałek.

§. 69.

Blizsze instrukcyje służbowe urzędnikom i sługom Wydziałowi krajowemu przydzielonym, lub dla pojedynczych przedmiotów administracyjnych ustanowić się mającym, wyda Wydział krajowy.

§. 70.

Dopóki Wydział krajowy nie będzie miał własnego organu, wszelkie od niego pochodzące ogłoszenia podawać będzie do powszechnej wiadomości przez urzędową gazetę Lwowską, w języku krajowym wychodzącą.

§. 71.

St. J. J.

Zmiana składu Wydziału krajowego.

Przy zachodzącej zmianie Wydziału krajowego, czy to w skutek upłynionego normalnego peryodu sejmowego, czy też wcześniejszego rozwiązania Sejmu (st. kr. §. 6), ustępujący Wydział krajowy oddaje protokółarnie wstępującemu w urzędowanie Wydziałowi wszelkie zasoby kasy krajowej, na drodze wspólnie przedsięwziętej rewizyi (skontrowania) teje kasy, i obopólnego potwierdzenia w księgach kasowych; zasoby w sprzętach i materiałach kancelaryjnych, za pomocą sprawdzenia inwentarzy i obopólnego potwierdzenia zapisów ksiąg rachunkowych; archiwum i niezalatwione akta, za pomocą również stwierdzonego wyciągu z protokołu podawczego.

